

BAZA PLANINSKIH PODATKOV

BOŽO JORDAN

V današnjem času že skoraj nikjer ne gre brez računalnika, pa tudi v planinstvu in alpinizmu ga že zelo pogosto uporabljajo. V alpinističnih razgledih ob objavljanju vzponov ustvarjajo bazo vzponov, za kategorizacijo jo in še za kaj. Novi vodnik po Slovenski planinski poti je že na disketi. Danes je edini konkurenčni način vodenja velikih količin podatkov računalniško uvedena baza podatkov. Podatki so zapisani na magnetnem mediju, recimo kar na disku ali disketi, ki so v osebnem računalniku (PC) in ti so lahko povezani v mrežo. Tako lahko s preprostimi programi uporabljajo bazo podatkov veliko število uporabnikov. Ta baza se za planinske poti še imenuje kataster planinskih poti, ki je na disketi. Toda nastajala je mnogo prej in ni vse urejeno po zahtevah današnjega časa. Urediti pa bi se to verjetno dalo. Zdaj je to več ali manj prepis stare kartoteke (mnogo je na tem delal pokojni **Stanko Kos**).

Kakšna naj bi bila ta širša baza podatkov, je obdelano v dveh diplomskih nalogah Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani: **Dominika Lenarčič** je pripravila Model baze podatkov omrežja planinskih poti in postojank (avgust 1991), **Dušan Petrovič** pa Podolžne prereze planinskih poti (november 1993). Komisija za pota je obravnavala prvo, do uporabe pa še ni prišlo. Toda morali bi začeti.

SPROTNO DOPOLNJEVANJE PODATKOV

Republiška geodetska uprava (RGU) je razpisala Projekt vzpostavitve in vzdrževanja topografske baze srednje natančnosti (TBS, 1993). Baza naj bi med drugimi služila za izdelavo kart, kar je pomembno za PZS. TBS naj bi vsebovala primerno natančne glavne podatke državnega pomena. Predlog jih deli na osnovno vsebino topografske karte 1 : 25 000 (TK 25) in posebno vsebino. V to posebno je uvrščena planinska vsebina, za nas pa je zanimiva še naravovarstvena.

V razmerah, kakršne so v sedanjem vodenju planinskih podatkov, bi bilo zelo dobro, da se to uredi in posodobi. Za karto so bistveni podatki planinskih poti in položaj planinskih postojank v prostoru. Slednje vsebuje TBS že v osnovni vsebini. Nam je sedaj na voljo Vodnik po planinskih postojankah. Povsem drugače je s planinskimi potmi. TK 25 vsebuje ceste, kolo-voze in pešpoti — steze, ki so markirane ali ne (PV 1992/201, 1993/441). Hkrati pa mnogih

markiranih in izrazitih poti ni vrisanih na kartah. To bi morali dopolniti in uskladiti.

Za bazo imamo vir: planinsko karto s prikazanimi poteki planinskih poti in planinski vodnik. Ugotovimo lahko, da tega še nimamo za vsa planinsko zanimiva območja (Dolenjska, na razpis je že prijava, ni še za Primorsko, razpis je v PV). Sta ta dva vira usklajena, zanesljiva in ne prestara? O tem je bilo srečanje na Mrzlici (PV 1992/228). Tu je šlo za vzgojo markacistov in drugih, ki se amatersko ukvarjajo s kartami in naj bi obvladali ali pa že obvladajo delo s kompasom, višinomerom, klinometrom, pa morda še s kakim preprostim instrumentom. Oh, ko bi imeli Global Position System (GPS)! Kako enostavno bi si določili stojišče! Žal je za naše planinske karte neuporaben (uporaben pa je za topografsko karto v merilu 1 : 25 000 (TK 25) in novejšo turistične karte 1 : 50 000), ker nimajo nobenih mrež (geografske, pravokotne).

PLANINCI NAJ SPOROČAJO SPREMEMBE

Bazo v TBS je treba vzdrževati, če naj ima pravico do tega imena. Vsako spremembo je treba odkriti in zapisati. Tu bi morala PD (markacijski odsek) odigrati važno vlogo. Ali pa bi morali vsaj markacisti na svojem vsakoletnem zboru območne skupine povedati in zapisati vse novosti. Žal se po izkušnjah Savinjskega MDO to v celoti ne uresničuje. Te spremembe in novosti bi morali zbirati na PZS, točneje morda v Komisiji za pota (KZP) ali komisiji za informiranje (INDOK) in jih posredovati Republiški geodetski upravi (RGU). Zdi se mi, da je ravno ta hitrost odkrivanja in sporočanja sprememb ena od največjih težav baze planinskih podatkov.

Bazo planinskih podatkov (BPP) bi vodila PZS — ustrezna komisija ali človek, ki bi imel to na skrbi. Dostop do nje bi imela PD in čez čas bi postala javna baza in dostopna vsem zainteresiranim. V tej bazi bi bili vsi planinski podatki in še nekateri podatki, uporabni zgolj za planinca. V tej bazi podatkov bi smeli biti le podatki, ki jih ni v drugi bazi. Podvajanje podatkov vodi k neekonomičnosti, napakam in dvomnosti. Seveda pa bi zato moral biti omogočen dostop PZS do planinske vsebine državne temeljne baze podatkov (TBP).

Za izdelavo take baze podatkov je seveda še kar precej odprtih vprašanj. Le eno je, recimo, vprašanje oštevilčenja označenih poti ali njihovo poimenovanje. Nekatere imajo imena, (na primer Kopinškova pot), pa tudi problem po-

vezav in še kaj. Že sedaj je zapisano načelo, da lahko naključni planinec, ki na terenu opazi neskladje s podatki — sedaj v karti ali vodniku —, sporoči to pristojnemu PD. In se najde nekaj takih zapisov tudi v PV (PV 1993/459). Zato ima smerna tabla na začetku poti zapisano PD, ki pot vzdržuje.

NEIZMERNE MOŽNOSTI RAČUNALNIKA

BPP bi morala biti locirana na PZS. Ta bi morala preko PD skrbeti za redno vzdrževanje. To pomeni, da jo v bistvu vzdržujejo in vodijo PD. PD pa lahko doda še svoje podatke. Nobeden izmed podatkov baze ni takšne narave, da ga planinska društva niso sama zanesljivo sposobna podati. PZS bi morala večkrat posredovati — spominjati na obvezne naloge PD, če sama to ne store. Dogovoriti pa se moramo in določiti osnovne podatke, ki naj bodo zajeti v bazi.

Za poti je izdelan obrazec: glava in opis poti. Toda to bi se moralo dokončno urediti. V Savinjskem MDO smo imeli za to pred leti tri srečanja za kataster poti. Bilo je malo uspeha in skromna udeležba. Še kar dobra udeležba je bila na nedavnem tečaju za markaciste. V skupini so bili dijaki, ki bi morda lahko poti za svoje PD (Vitanje) obdelali kot raziskovalno, seminarsko nalogo na šoli. Na Srednji tehniški šoli (TŠ) Celje imajo kar precej računalniške opre-

me, tudi za risanje in za strokovnjake računalništva. Če zmorejo raziskovalne naloge o planinstvu na osnovnih šolah, bi jih tudi na srednjih (PV 1993/354).

Za ustrezen programski paket bi morala poskrbeti PZS in ga dati v uporabo PD oziroma tistim, ki bodo delali zanj. Med planinci je že kar nekaj osebnih računalnikov in računalnikarjev, vsaj uporabnikov znanih programov, ki naj bodo podlaga za programski paket BPP. Wordstar je kar dober za pisanje društvene kronike, pa morda še za kaj. Tudi za majhno bazo planinskih podatkov, poti in postojank ga sam uporabljam. Pa razgledi s posameznih vrhov se dajo napraviti, če si seveda sedaj še sam sestaviš ustrežno bazo podatkov in ustrezen program, na primer v programskem jeziku Pascal ali drugem. Za risanje je program Autocard ali kaj podobnega.

Morda je ta baza planinskih podatkov (BPP) — ali pa še ni in šele bo — res vir pravih podatkov in bo v prihodnje nadomestilo za pisane vodnike, od katerih imajo nekateri častitljivo starost (npr. Vodnik po Posavskem hribovju). Če se boš odpravil na turo, si boš lahko iz tega informacijskega centra za ustrežno plačilo pravočasno naročil opis poti s skico in zadnjimi podatki o obiskani postojanki. Ali pa kar del zapisa, skopiran na disketi. To menda ni več utopija.

IDRIJSKI JEGLIČ, KRŽANEC MED AVRIKLJEM IN KRANJSKIM

JELENK (1106 M) IN BOTANIKI

RAFKO TERPIN

Sploh ne bi mogel povedati, kolikokrat sem bil na vrhu. V otroških letih me je skupaj z vrstniki največkrat gnal v tiste klance naš prvi planinec **Janez Jeramov**. Brezhibno prepričljivo je obvladoval znano vročo stezo skozi Trepališe, nazadnje sem ga že sumil: Grič mora biti njegov!

Gor smo lazili za 1. maj, za dan mladosti (25. maj) ali pa na binkošti. Posebno ob binkoštih smo vedno padli v veselo družino. Zaradi zgoščenosti trenutkov in dogodkov si je praznike lagodno zapomniti. V tem ni težav. Pred 1960. letom je bila za silo živa kmečka hiša tik pod pelino. Zavetišče v njej se mi je vedno videlo primerno planinsko. Na binkošti, ko so bili planinci kot organizatorji veselice posebno delavni, je ljudstvo poleglo zelen travnik med pelino in razrušenim hlevom. Le šopkom kranjskega jegliča in ta velikega encijana (Clusijev svišč) so se majčkeno umaknili. Poleg neverjetnih rdeče škrlatnih kobilčkov so ležale

suknje, steklenice, jope, kakšna prvih vetrovk. O, Janez nam jih je že v dolini napel: »Te rože so zaščitene, mi jih gremo samo gledat!«

OPUŠČENI JELENKOVI PRAZNIKI

Bil sem očaran. Narod se je prešerno smejal in jih klatil sredi rož. Prav blizu označenega vrha, še zdaj ga vidim, je obkrožen od razrahljane družbe nekoč sedel droben mozič ostrih potez in naglega jezike, imenovan **Kujejca**. Za krožnik mineštre ali za dva dečka so ga zlahka naplahtali, da je zbranim Prefarcem, Idriječanom, Kanomeljcem, Krničanom in Masornikarjem držal veličastno napet, krščansko in domovinsko vznesen govor, najprej o poštenih slovenskih dekletih in nato o poštenih slovenskih fantih. Hudi radoživosti sem sledil odprtih ust. Smejal sem se, ko sem čutil, da je tudi odraslim zavrelo. Od srca. Danes bi se do solz. Zložilo bi me v naročje zelenega. Še kakšen kobilček bi zmilnil. Pa dedec ni bil le burkež. Menda sem si tedaj zapomnil ono: